

Szabó Lajos: Mennyire van közel Bologna?

Néhány megjegyzés a „ Közel Bolognához – Soprontól távol” címen megjelent korábbi tanulmány kapcsán

Meglepetésként ért, hogy a „Háló”-ban több mint tíz évvel ezelőtt megjelent tanulmányomat a Párbeszéd „Visszapillantás” rovatában a szerkesztőség újra közölné. Ez az írás otthon nekem már nem volt meg, és be kell vallanom, hogy ennyi év után már nem is emlékeztem rá. Amikor megkaptam a tanulmány másolatát és újraolvastam, megdöbbentő volt számomra szembesülni azzal, hogy bár eltelt tíz év, sok vonatkozásában az írás mondanivalója változatlanul aktuális maradt. Az első gondolatom az volt, hogy simán kicserélhetnénk a megjelenés dátumát, de jobban végiggondolva egyrészt nem feledkezhetünk meg arról a sok erőfeszítésről és munkáról, amelyet a hazai szociális képzések az elmúlt években a képzések megőrzése és fejlesztése terén végeztek, másrészt azokról a kedvezőtlen folyamatokról és kiszámíthatatlanságról, amelyek között évek óta sodródunk. Éppen e sodródás nyomán vetődött fel bennem a kérdés, hogy mennyire is van közel hozzánk Bologna? Úgy is feltehetjük a kérdést, hogy kitekintve a szociális képzések nemzetközi világába, mennyire is érezhetjük saját képzési rendszerünket, feltételeinket és annak leképeződését az alkalmazási területeken a bolognai rendszerben oktató európai képzésekhez mérhetőnek. A lehangoló válasz az, hogy egyre kevésbé, és ebben az értelemben inkább távolodunk Bolognától. Az okok elemzése kapcsán több kísérlet történt arra, hogy a válaszokat a hazai képzések belső nehézségeinek, ellentmondásainak feltárása mentén keressük. Ezt láthatjuk a Párbeszéd jelen számában is Budai István nagy ívű tanulmányában, amely igényes kritikai elemzést nyújt a képzés belső ellentmondásairól, a szakma és a képzés viszonyrendszere, valamint a képzési kimeneti követelmények kapcsán felmerülő dilemmákról. Miközben ezt olvasom, azon tűnődöm, hogy hányszor is futottunk neki képzéseink hatékonyabbá tételének, képzési reformoknak, körbe-körbe járva, újra és újra szembesülve mindazzal, ami a tíz évvel ezelőtti tanulmányomban is megfogalmazódott. Mindez felidézi bennem azt, amit Paul Watzlawick és munkatársainak „Változás” című klasszikus munkájában a másodfokú változásról olvashatunk és tanítani is szoktunk – nevezetesen azt, hogy az inaktív körforgás megszakítása és a probléma új keretben újrafogalmazása nélkül nincs konstruktív lépés. Meggyőződésem az, hogy a konstruktív elmozduláshoz vezető első lépés az, hogy feltegyük magunknak azt a kérdést, hogy mi a szerepe a felsőoktatásnak egy szakma fejlődésében? E kérdés fonalán haladva leírhatunk magunknak egy listát az alábbi szerepek mentén:

- Korszerű ismereti alapok biztosítása az adott szakterület műveléséhez
- Szakmai karrierív felépítése egy posztgraduális képzési-továbbképzési rendszerben
- A szakmai identitás és a szakmai kultúra megerősítése
- Az adott szakterület műveléséhez szükséges biztosítékok megteremtésének ösztönzése (a képzettséghez kapcsolódó alkalmazási követelmények, szakmai regisztráció, működési engedély, szakmai-szervezeti háttér)

- Szakmatartalmi minőség képviselője
- Értékközvetítés
- Módszertani fejlesztések az alkalmazás számára
- Szakmai műhelyek támogatása és folyamatos interaktív jelenlét az alkalmazás terepein

Ahhoz, hogy egy képzés meg tudjon felelni e fontos társadalmi-szakmai szerepeinek, megerősítést kell kapnia fenntartójától – jelen esetünkben, mint állami képzés, a kormányzattól –, és konszenzusra kell jutnia a fenntartó szakmai képviselőjével – az érintett szaktárcákkal – annak kapcsán, hogy milyen feltételrendszerben képes a fent leírt szerepeit betölteni. Kézenfekvő a gondolat, hogy az érdekek egybeesnek és a képzés mögött ott van a fenntartói bizalom és támogatás, így adott az a mozgástér is, amelyben az adott képzés megvalósíthatja törekvéseit. Ha visszapillantunk a hazai szociális képzések alakulásának elmúlt több mint huszonöt évére, és felidézzük azt, hogy milyen üzeneteket kaptunk, milyen szabályozási keretek közé szorítottak minket, és hogyan szűkült képzéseink mozgástere, világossá válik az, hogy új kérdéseket kell feltennünk és át kell fogalmazni problémáinkat, mert e nélkül a következő tíz évben is reparálhatjuk képzéseinket körbe-körbe járva, és nem változik semmi.